

Tárgytematika / Course Description

Társadalom- és szociálpolitika

AKLM_SSTM014

Tárgyfelelős neve /

Teacher's name: dr. Simonik Péter

Félév / Semester: 2022/23/2

Beszámolási forma /

Assesment: Vizsga

Tárgy heti óraszám /

Teaching hours(week): 0/0/0

Tárgy féléves óraszám /

Teaching hours(sem.): 12/0/0

OKTATÁS CÉLJA / AIM OF THE COURSE

A félév végére a hallgatók képessé válnak a társadalmi újratermelési mechanizmusok, ezen belül a társadalom- és szociálpolitika szerepének értelmezésére, az egyes szociálpolitikai beavatkozások hatásainak felmérésére, s a konkrét (szociális jellegű) beavatkozásnál e hatások figyelembe vételére. Alkalmassá válnak a szociális szakember rendszerben történő szerepének értelmezésére, valamint ismerik a szociálpolitikai rendszer különböző szintjeit és különböző szereplőit (állam, önkormányzat, egyházak, nonprofit szervezetek), s a kliensek segítése során képesek a különböző szereplőknél fellelhető erőforrásoknak a kliensek érdekében történő mozgósítására, továbbá ismerik a szociálpolitikai ágazatban alkalmazott főbb szakkifejezéseket és képesek ezen szakkifejezések adekvát alkalmazására.

TANTÁRGY TARTALMA / DESCRIPTION

\ alapfogalmak (társadalom, társadalmi struktúra, értékek, normák, szocializáció)

\ társadalmi egyenlőtlenségek és megjelenési formáik a mai Magyarországon (oktatási, jövedelmi, foglalkozási, etnikai, területi)

\ szociálpolitika fogalmi megközelítései (leíró közigazgatási, funkcionalista, strukturalista, Ferge Zsuzsa-féle)

\ szociális gondoskodás története (főbb korszakok, célcsoport, segítők, módszerek)

A szükségletek és a szükségletek kielégítése (piac, reciprocitás, redisztribúció, oikosz) A társadalmi újratermelés. A piaci működés és a redisztribúció (állami újraelosztás) jellemzői és kudarcai.

\ szociálpolitikára ható értékek: szabadság, egyenlőség, szolidaritás, tolerancia, igazságosság.

\ politikai ideológiák és a szociálpolitika (liberalizmus, konzervativizmus, szocializmus)

\ szociálpolitika alapelvek és technikák

\ szegénység és a segélyezés

A jóléti állam fogalma, a jóléti államok kialakulásának és fejlődésének legfontosabb állomásai. A jóléti állam típusai (liberális, konzervatív, szociáldemokrata jóléti állam)

A szociálpolitika színterei: nemzetközi, állami, önkormányzati és intézményi szociálpolitika. A szociális szolgáltatási rendszer struktúrája és strukturális átalakulása Magyarországon.

A jóléti pluralizmus. A nonprofit szektor szerepe a modern társadalmak működésében. Az egyes szektorok (állam, piac, civil szektor) egymáshoz való viszonya és együttműködése.

A szociális intézmények finanszírozásának típusai.

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE / ASSESSMENT'S METHOD

A félév végi aláírás és a vizsgajegy megszerzésének feltétele, hogy a hallgatók igazolják azon ismeretek és készségek meglétét, amelyek e kurzus céljai között szerepelnek. Az aláírás feltétele az órákon való aktív részvétel, valamint egy házi dolgozatnak egy előre meghatározott határidőre történő benyújtása (ld. moodle).

Tekintettel arra, hogy az otthon elkészítendő írásbeli dolgozat felöleli a félév során érintett legfontosabb elméleti kérdéseket, ezért a szóbeli vizsgán a leadott dolgozatok értékelésére és az annak elolvasása során felmerült kérdések megvitatására ("védés") kerül majd sor. A kritikai észrevételeket és a "vizsgakérdéseket" a hallgatók még a vizsgájuk előtt megismerhetik (ld. a moodle-ra feltöltött dolgozatuknál).

A házi dolgozat elkészítésének formai és tartalmi elemei:

Formátum:

10-12 oldal terjedelem, Times New Roman betűtípus, 12-es betűméret, 1,5-es sorköz pdf formátumban elmentve

Tartalom:

A hallgatók az oktató segítségével a konzultációkon és/vagy e-mailben egyeztetve kiválasztanak három olyan társadalmi jelenséget (problémát), amelyek vagy az oktatás, vagy a lakhatás, vagy az egészségügyi ellátás, vagy a családok, vagy pedig a foglalkoztatás világához és/vagy egy konkrét társadalmi csoporthoz köthetők, és amelyek kapcsolatban állnak a társadalmi egyenlőtlenségek valamelyik típusával (oktatási, foglalkoztatási, nemi, etnikai, területi, jövedelmi).

Célszerű olyan témákat választani, amelyekről az utóbbi időben élénk vita bontakozott ki a szaksajtóban és/vagy a médiákban (pl. nyugdíjrendszer, családok, idősek és gyermekek helyzete, szegénység, munkanélküliség, fogyatékossgal élők helyzete, hajléktalanság, települési hátrányok, romák, szenvedélybetegségek, szegregátumok világa, iskolai lemorzsolódás, lakásproblémák, adósság, egészségügyi ellátórendszer stb.).

A hallgatók dolgozatukban e három jelenség feldolgozására vállalkoznak a következő főbb pontok érintésével: a kiválasztott problémák mely egyenlőtlenségekhez köthetők és miért; a könyvtárakban fellelhető

szakirodalomban (szakkönyvek, szakmai folyóiratok, szakanyagok) található statisztikai adatok segítségével bemutatják, hogy a kiválasztott problémák miként jelennek meg a mai magyar társadalomban (pl. létszám, összetétel, jellemzők stb.), majd a szakirodalomban olvasottak segítségével feltárják a kiválasztott problémák mögött meghúzódó lehetséges okokat (pl. szakértői vélemények, országos vagy helyi kutatási eredmények segítségével). Az így feltárt okokat megpróbálják rangsorba állítani, hogy ezáltal választ kapjanak arra a kérdésre, hogy mit kellene elsőként, másodsorban stb. tenni ahhoz, hogy ezek a problémák enyhüljenek. Ezt követően megnézik, hogy a mai intézményrendszerben történtek-e lépések a kiválasztott problémák kezelésére (mely intézmények és milyen módon foglalkoznak a kérdéssel, mire hivatkozva és milyen kormányzati intézkedések történtek) és ezek mennyire voltak eredményesek. Ez utóbbiak értékeléséhez fel kellene használni az elméleti órákon tanultakat rávilágítva arra, hogy az egyes megoldások mögött milyen szociálpolitikai értékek, alapelvek, technikák és ideológiák húzódtak meg. A mai magyar gyakorlat bemutatása mellett a dolgozatban ki kell térni arra is, hogy ezen problémákat milyen más módon lehetne elérni (saját javaslatok megfogalmazása), rámutatva ezek előnyeire és hátrányaira is. A dolgozat lezárásaként meg kell említeni azt is, hogy szakemberként hol látják helyüket a kiválasztott három probléma kezelésében (ha egyáltalán van ilyen).

Határidő: ld. a moodle rendszerben (a dolgozatot pdf formátumban kell majd ide feltölteni)

A határidőn túl érkezett dolgozatok nem fogadhatóak el, emiatt az érintett hallgatók félév végi aláírást nem kapnak. A le nem adott dolgozatok pótlására, javítására ebben az esetben nincs lehetőség.

KÖTELEZŐ IRODALOM / OBLIGATORY MATERIAL

Kötelező:

Bartal Anna Mária: Szociálpolitikáról alapfokon, NCSSZI Budapest 2003 18-45.o.

Ferge Zsuzsa: *Elszabaduló egyenlőtlenségek*, Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület Budapest 2000

Ferge Zsuzsa: *Szociálpolitika és társadalom*, T-Twins Budapest 1991 72-79.o.

Ferge Zsuzsa: *Társadalmi újratermelés és társadalompolitika*. KJK Budapest 1982 13-57.o.

Krémer Balázs: *Bevezetés a szociálpolitikába*, Napvilág Kiadó Budapest 2009

Zombori Gyula: *A szociálpolitika alapfogalmai*, ELTE – Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület Budapest 1994

Ajánlott:

Ferge Zsuzsa (2017): *Magyar társadalom- és szociálpolitika 1990-2015*. Osiris Kiadó, Budapest

Jenei György (2011): *Társadalompolitika*. A tananyag a TÁMOP-4-1-2/A/2-10/1-2010-0003 „Képzés- és tartalomfejlesztés a Budapesti Corvinus Egyetemen” projekt keretében készült. Budapest.

Thomas Faist (2015): A transznacionális szociális kérdés, avagy a társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése Európában. *Esély* 3. 3-27.o.

Simonyi Ágnes (2015): Szociálpolitikai változatok a kelet-közép európai országokban. *Esély* 2. 3-41.o.

Juhász Gábor (2015): Államcélok, paradigmaváltás és aktuálpolitikai alkotmányozás. A szociális jogok védelme az Alaptörvényben. *Esély* 1. 3-31.o.

Nemzeti Szociálpolitikai Konceptió 2011-2020, www.szoszak.hu, www.3sz.hu, www.academia.edu stb.
Szociálpolitikai Szemle (2015): Nemzeti Szociálpolitikai Konceptió különszám (első szám), 7-10.o., 79-99.o., 122-129.o.

A többszörösen módosított 1993. évi III. törvény hatályos változata, www.magyarorszag.hu.

Mózer Péter-Tausz Katalin-Varga Attila (2015): A segélyezési rendszer változásai *Esély* 3. 43-66.o.

TÁRKI Monitor Jelentések 2014 (2015. március) www.tarki.hu

Virág Tünde (2014): Közfoglalkoztatás és idősgondozás - szegénységre adott válaszok egy alföldi kisvárosban és tanyavilágában *Esély* 1. 45-63.o

Krémer Balázs (2015): *Mi is a kétségbeejtő abban, hogy tovább élünk? avagy Az idősödési válság és a halál egyenlőtlenségei* Napvilág Kiadó, Budapest

Mózer Péter (2014): Pénzbeli ellátások és szociális közszolgáltatások szerepe az időskori biztonság megteremtésében *Esély* 2. 94-112.o.

Széman Zsuzsa (2015): A tartós idősgondozás alternatívái: technika, környezet *Esély* 1. 65-84.o.

Szabó Lajos (2014): A professzionális és informális segítők szerepe az idősek otthoni ellátásában *Esély* 2. 79-93.o.

Kányai Róbert - Kissné Teklovics Gabriella - Raffai Andrea - Ráczné Németh Teodóra - Szabóné Vörös Ágnes (2014): Idősvonal - kommunikáció, tudatos tervezés, életút *Esély* 2. 44-61.o.

Széman Zsuzsa (2015): A tartós idősgondozás alternatívái: technika, környezet *Esély* 1. 65-84.o.